

Drugs in beeld

Recreatief druggebruik — Een belangrijke uitdaging voor de EU

Beleid moet gericht zijn op het terugdringen van risico's

De meeste mensen die psychoactiva gebruiken in uitgaansgelegenheden doen dat voor de „fun”. Het terugdringen van de risico's voor een steeds groter wordend aantal jongeren in de EU die dergelijke middelen in dansclubs en op party's gebruiken, baart beleidsmakers op lokaal, nationaal en internationaal niveau grote zorgen.

Een kritieke factor is het feit dat drugs voor consumptie in uitgaansgelegenheden op ruime schaal beschikbaar zijn; aangezien pogingen om de aanvoer van drugs te reduceren op niets zijn uitgelopen, zijn innoverende maatregelen noodzakelijk. Dergelijke maatregelen moeten in het algemeen gericht zijn op de aan het gebruik van drugs in het nachtleven verbonden risico's en met name op jonge druggebruikers die zich het meest blootstellen aan acute gezondheidsproblemen of problemen op lange termijn.

Het verband tussen recreatief gebruik van psychoactiva, muziek en het nachtleven is duidelijk aangetoond. In de jaren 1930 gebruikten *underground* jazzmusici marihuana en cocaïne voor recreatieve doeleinden. In de jaren 1960 werden amfetaminen, hallucinogenen en een reeks psychotrope geneesmiddelen aan

het lijstje toegevoegd door het *rock-and-roll*-fenomeen en in de jaren 1970 door de *punk*-scène. In de jaren 1980 deed MDMA, beter bekend onder de naam „ecstasy”, zijn intrede in delen van Europa en werd het steeds vaker gebruikt in de *dance*-scène, bekend als „rave”, „acid house” of „techno”.

Tien jaar later hebben de *dance*-muziek en ecstasy hun weg gevonden in de EU

en zich met een snelheid en intensiteit verspreid die verwacht kan worden in het digitale tijdperk [1].

De verbreiding van het recreatief druggebruik en, met name, van synthetische drugs heeft geleid tot internationale bezorgdheid over adequaat beleid hieromtrent.

E . W . D . D .

Europees Waarnemingscentrum
voor Drugs en Drugsverslaving

Definitie

Onder recreatief druggebruik wordt in deze context verstaan het gebruik van psychoactieve middelen om „plezier te hebben” in uitgaansgelegenheden.

Belangrijke beleidskwesties in één oogopslag

1. Het gebruik van drugs onder mensen die uitgaansgelegenheden bezoeken, is veel wijder verbreid dan onder de totale bevolking en komt het meest voor onder relatief welvarende, stedelijke jongeren die veel uitgaan; er bestaat een belangrijk verband tussen het gebruik van drugs en dat van alcohol.
2. Het gebruik van drugs in uitgaansgelegenheden is nauw verbonden met het consumptiegedrag van jonge mensen en hierop wordt ingespeeld door de muziek-, amusements- en alcoholindustrie en andere sectoren die producten op de markt brengen voor jonge mensen.
3. Ondanks de aandacht die de media besteden aan ecstasylachtoffers, vormen eventuele functiestoornissen op lange termijn als gevolg van regelmatig of excessief gebruik op party's van amfetamineachtige substanties zoals MDMA het grootste probleem in termen van volksgezondheid.
4. Maatregelen die gericht zijn op degenen die risico lopen in uitgaansgelegenheden moeten gebaseerd zijn op de verschillende manieren waarop de risico's van recreatief druggebruik het beste in de hand kunnen worden gehouden door voorlichting te geven, met name over nog onduidelijke risico's op lange termijn.
5. Eenvoudige, elementaire regels voor de organisatie van dance-evenementen worden steeds vaker gezien als de beste manier om directe schade te voorkomen.
6. Acties op EU-niveau om het gebruik van recreatieve drugs te voorkomen krijgen meer bijval en het EWDD werkt samen met de lidstaten aan het verzamelen van informatie over de omvang van en de reacties op het probleem.

„Recreatief druggebruik, vooral van synthetische drugs, komt steeds vaker voor. Opmerkelijk genoeg vinden we dit type gebruikers niet voornamelijk onder marginale groepen of sociaal zwakkeren in de samenleving maar onder studerende, werkende en relatief welvarende jongeren. Deze trend blijkt zich in de hele EU snel te hebben doorgezet.”

MIKE TRACE, VOORZITTER
RAAD VAN BESTUUR EWDD

Recreatief druggebruik — Samenvatting

1. Een met welvaart en het nachtleven samenhangend fenomeen

Hoewel recreatief druggebruik onder de totale bevolking weinig voorkomt, is het gebruik onder mensen die zich in het nachtleven storten veel frequenter. Er is echter in de EU sprake van sterk uiteenlopende trends. Bijvoorbeeld, de percentages jongvolwassenen (15- tot 34-jarigen) die ooit in hun leven ecstasy gebruikt hebben, variëren van minder dan 1 % in Griekenland tot 12 % in het Verenigd Koninkrijk. Het gebruik is het frequentst onder mannen in de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar.

In uitgaansgelegenheden uitgevoerde enquêtes hebben aangetoond dat de ervaringsgraad voor ecstasy maar liefst 22 % bedraagt in Athene en 85 % in Londen (zie grafiek 1).

Ruwe berekeningen lijken erop te wijzen dat tussen 3 en 3,5 miljoen volwassenen in de EU ten minste eenmaal in hun leven ecstasy geprobeerd hebben [2, 3]. Binnen deze groep hebben 4 à 500 000 mensen ecstasy eenmaal per week of vaker gebruikt gedurende een bepaalde periode (zie grafiek 2).

De belangrijkste reden die wordt aangegeven voor het gebruik van ecstasy is genieten van het dansen en plezier hebben. Andere recreatieve drugs worden ook genomen om het zelfvertrouwen een oppepper te geven en voor een energiestoot of om nieuwe ervaringen te beleven [4, 5, 7].

Het duidelijke verband tussen drugs en alcohol wordt benadrukt door de hoge mate van druggebruik onder relatief welvarende jongeren die dansclubs, pubs en cafés bezoeken en veel alcohol drinken. Alcohol blijft het meest genomen psychoactieve middel en wordt op grote schaal gebruikt voor recreatieve doeleinden.

In dansclubs en op party's zijn stimulerende middelen, zoals ecstasy (met als hoofdbestanddeel meestal MDMA), cocaïne en amfetaminen gebruikelijk. Hallucinogene drugs, planten en „poppers” (amylnitraat) worden ook voor de „fun” ingenomen. Cannabis, sedativa, hypnotica en kalmeermiddelen worden soms gebruikt in combinatie met recreatieve drugs.

De resoluties die onder het Spaanse voorzitterschap door de Raad van de EU zijn aangenomen en de resoluties van de Commissie voor verdovende middelen van de Verenigde Naties van 2002 op aandringen van een aantal lidstaten, hebben de politiek een impuls gegeven voor het opzetten van acties op regionaal en internationaal

niveau ter preventie van recreatief druggebruik.

In de verschillende landen is echter nog maar weinig ervaring op dit gebied opgedaan, die bovendien fragmentarisch is. De recente gezamenlijke analyse van de stand van zaken en de daaruit voortvloeiende, algemene tendens in Europa zijn een eerste stap. Indien de politieke wil standhoudt, zal het mogelijk zijn relevante wettelijke en operationele processen te ontwikkelen, waardoor samenwerking en duurzame coördinatie mogelijk kan worden op het gebied van de uitwisseling en evaluatie van voorbeelden van goede praktijken via systematische netwerken. Dit is een beslissende stap om gezamenlijke instrumenten vast te kunnen stellen.

GEORGES ESTIEVENART
DIRECTEUR EWDD

2. Het heeft met lifestyle te maken

Uit onderzoeken in een aantal EU-lidstaten blijkt steeds weer dat het grootste deel van het recreatieve druggebruik deel uitmaakt van evenwichtig consumentengedrag — en beperkt is tot een bepaalde fase in het leven van een jongere, voordat verantwoordelijkheden voor werk en gezin de overhand krijgen.

Telkens blijkt echter ook weer sprake te zijn van een harde kern zware recreatieve gebruikers. Deze worden vaak afgeschilderd als mensen die grenzen verleggen en een vorm van sterk, fysiek, „liever dwaas dan duf”-hedonisme aan de dag leggen. Uit een onderzoek onder jongeren in uitgaansgelegenheden in negen EU-steden

[5] blijkt dat ongeveer 14 % van degenen die ooit ecstasy gebruikt hebben, dat gedurende een bepaalde tijd een- of meerdere malen per week deden (zie grafiek 2). Tijdens langere vakantieperiodes waarin plezier beleefd moet worden, kunnen anders matige gebruikers van recreatieve drugs serieus doorgebruiken op party's [5, 6].

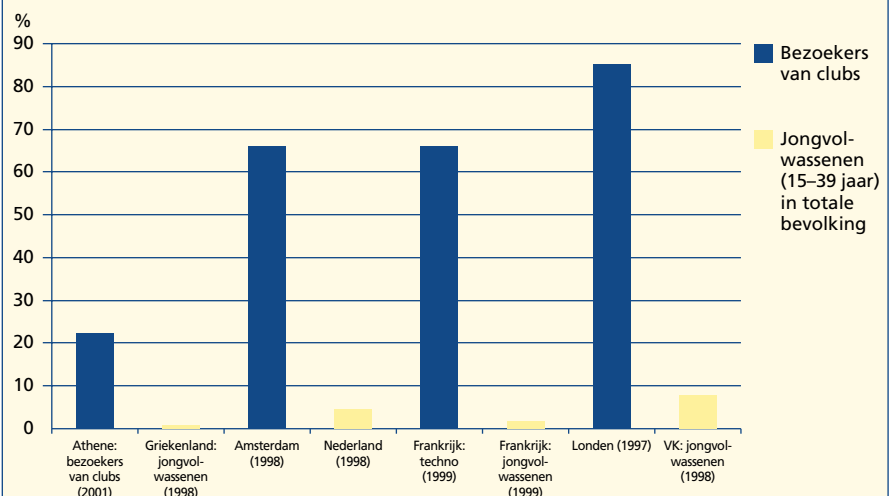
Recreatief drugsgebruik en alcoholconsumptie in het uitgaansleven zijn aanmerkelijk toegenomen door het gebruik van stimulerende middelen waardoor men de hele nacht wakker kan blijven. Dit betekende een geweldige opkikker voor de muziek-, amusements- en alcoholindustrie. Laatstgenoemde sector heeft speciaal op de dansmarkt gerichte merken ontwikkeld. Andere sectoren hebben dezelfde technieken overgenomen om een reeks producten, zoals mobiele telefoons, sportschoenen, kleding en gel te verkopen. Recreatief druggebruik is nauw verbonden met mode en imago.

Naast de ontgoocheling wat betreft de effecten van ecstasy is er sprake van een groeiende bezorgdheid over de verspreiding van cocaïne in een aantal lidstaten van de EU. De beschikbaarheid van cocaïne en zijn „jetset”-imago, lijken erop te wijzen dat cocaïne in toonaangevende clubs in het nachtleven ecstasy zou kunnen vervangen.

3. Wanneer het „plezier” je vergaat...

De publieke opinie over de gevaren van recreatief druggebruik voor de gezondheid wordt grotendeels gevormd door de massamedia waarin op ruime schaal aandacht wordt besteed aan ecstasydoden. Vanuit het oogpunt van de volksgezondheid is de belangrijkste reden tot bezorgdheid echter de eventuele functiestoornissen op

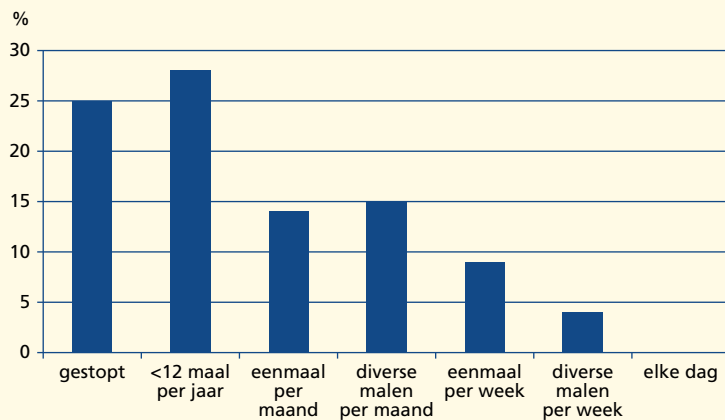
Grafiek 1 — Ervaringsgraad voor ecstasy

NB: Gericht onderzoek n=bereik 100 - 986.

Voor nadere gegevens over de drugsituatie onder jongeren, zie het jaarverslag.

Grafiek 2 — Frequentie ecstasy-gebruik onder degenen die ecstasy ooit gebruikt hebben in 9 EU-steden

(n=897 individuen die ooit ecstasy gebruikt hebben in 9 EU-steden).

Bron: Naar Calafat, A. 2001 SONAR/IREFREA Project Risk and Control.

lange termijn als gevolg van regelmatig of excessief „party“-gebruik van amfetamine-achtige stimulerende middelen.

Er zijn geen eenduidige wetenschappelijke bewijzen voor de gevaren op lange termijn van het gebruik van MDMA. Beleidsmakers houden eveneens het voorbeeld van roken in gedachten en het feit dat zij er niet in geslaagd zijn om de machtige belangen van de tabaksindustrie de baas te worden en de gevaren op lange termijn van het roken van sigaretten in de hand te houden.

Tot de meer directe risico's van recreatief drugsgebruik worden o.a. uitdroging als gevolg van langdurig dansen in slecht geventileerde ruimten gerekend, verkeers- en andere ongevallen, gevaren voor de gezondheid door het innemen van tabletten die als ecstasy verkocht worden (die echter andere psychoactiva bevatten) en excessief alcoholgebruik.

Een heel klein en over het algemeen onvoorspelbaar deel van de mensen is met name gevoelig voor plotselinge, acute gezondheidsproblemen naar aanleiding van een standaarddosis van een psychoactieve drug. Sociale en psychologische problemen zijn in het bijzonder terug te voeren op gebruik van hallucinogenen zonder dat men voldoende geïnformeerd is, regelmatig of zwaar gebruik van psychoactieve drugs en individuele gevoeligheid.

4. Zonder geloofwaardigheid dring je geen risico's terug

Maatregelen tegen recreatief drugsgebruik in uitgaansgelegenheden zijn over het algemeen gebaseerd op informatie-verstrekking en zijn gericht op het doen begrijpen hoe risico's het best onder controle kunnen worden gehouden. Het is niet realistisch om ervan uit te gaan dat eenvoudige boodschappen als „gebruik geen drugs“ door de meeste risicogroepen aanvaard zullen worden.

Van de in de EU aangenomen interventiestrategieën heeft de verspreiding van voorlichtingsmateriaal over drugs en daarmee verbonden gezondheids-, wettelijke en emotionele vraagstukken de voorkeur. Een ongerichte informatieverstrekking kan evenwel de indruk wekken dat druggebruik wijder verspreid is dan in werkelijkheid en er is weinig bekend over de impact van dergelijke vaak ongerichte en onprofessionele methoden. Soms wordt in discotheken en op raves informatie verstrekt via interventies op basis van persoonlijke ervaringen van en door leeftijdsgenoten. Dergelijke interventies worden meestal als positief ervaren, aangezien de doelgroep van mening is dat de informatieverstrekking goed geïnformeerd zijn en sociaal geaccepteerd worden.

De chemische analyse van pillen tijdens evenementen spreekt potentiële of actuele gebruikers aan die meer te weten willen komen over de samenstelling van de drugs die zij van plan zijn in te nemen. Tevens wordt hiermee aan cliënten en beroepsbeoefenaren de mogelijkheid geboden tot diepgaande discussie. Zie ook de volgende website (http://www.emccda.org/multimedia/project_reports/responses/pill_testing_report.pdf) [2].

5. Hoe maken we het nachtleven veiliger?

De laatste tijd wordt steeds meer erkend dat het geven van eenvoudige, elementaire regels voor de veiligheid in uitgaansgelegenheden de veiligste manier is om schade door druggebruik te voorkomen. In het VK zijn dit soort regels als officiële richtsnoeren voor veiliger dansen op Internet beschikbaar. De regels hebben tot doel om de vaakst voorkomende bedreigingen van de gezondheid te minimaliseren door vers drinkwater te verstrekken en afkoelfaciliteiten ter beschikking te stellen.

Aanbevolen wordt personeel te trainen in eerste hulp, toezicht en in het vroegtijdig signaleren van problemen en het creëren van betere voorwaarden voor de activiteiten van „preventieteams“.

Hoewel een aantal landen al gebruik maakt van vergelijkbare richtsnoeren, worden ze nog lang niet standaard toegepast door clubeigenaars of de lokale autoriteiten in lidstaten. Desondanks bestaan er al initiatieven om voor heel Europa tot geharmoniseerde richtsnoeren voor „safe-clubbing“ te komen. In een aantal landen in Europa zijn al protocollen opgesteld tussen preventieteams en clubeigenaars. Beleidsmakers beschikken over de middelen om de invoering van dergelijke richtsnoeren in de vrijetijdsindustrie te controleren, zoals blijkt uit positieve ervaringen in Italië.

Drugs en verkeersongevallen vormen een andere belangrijke reden tot bezorgdheid. Dit heeft geleid tot uitbreiding van het openbaar vervoer van en naar discotheken en clubs in gebieden met veel dansgelegenheden.

6. Actie op EU-niveau

In 2002 zijn voornoemde punten samengevat in een resolutie van de Raad en vertegenwoordigers van de lidstaten inzake de preventie van recreatief druggebruik [8] en is de lidstaten verzocht om:

- het belang van interactieve en duidelijk gerichte voorlichting in overweging te nemen alsmede van bewustmakingscampagnes voor het grote publiek en vooral voor jongeren;
- gemakkelijk toegang te verschaffen tot informatie, bv. via Internet;
- alternatieve vrijetijdsbesteding te promoten;
- de risico's van recreatief druggebruik terug te dringen;
- gezinnen en de samenleving in het algemeen te betrekken bij de preventie van dit druggebruik, met name via jongerenorganisaties;
- preventieprogramma's en communicatiestrategieën op basis van de specifieke behoeften van de verschillende doelgroepen te bevorderen, en
- zich te blijven inzetten om het dealen van verslavende middelen onder jongeren in te perken en zodoende de vraag te verminderen.

Het EWDD gaat verder met het uitwisselen van informatie in de lidstaten over de wijze waarop recreatieve drugs worden gebruikt, over consumptiepatronen en maatregelen hiertegen. Er is ook een gezamenlijke actie met betrekking tot nieuwe synthetische drugs, waarin het EWDD een centrale rol heeft. Het EU-actieplan inzake drugbestrijding (2000-2004) is erop gericht de prevalentie van het druggebruik de komende vijf jaar aanzienlijk terug te brengen, alsook het aantal nieuwe gebruikers, met name onder gebruikers die jonger zijn dan 18 jaar.

Conclusies

Recreatief druggebruik — Beleidsoverwegingen

In deze briefing wordt een samenvatting gegeven van de stand van zaken van het recreatieve drugsgebruik in de EU en de huidige beleidskwesties. Ook wordt gewezen op verdere bronnen voor degenen die meer over het onderwerp willen weten. De volgende overwegingen zijn met name van belang voor beleidsmakers.

1. De relatief grote mate van druggebruik in recreatieve settings vereist een gerichte en specifieke aanpak. Hiertoe is doelgericht onderzoek nodig naar gebruikspatronen, de context waarin gebruikt wordt, risicobeleving en maatregelen.
2. De amusements- en alcoholindustrie moet worden gecontroleerd en betrokken worden bij maatregelen die het dealen van en de vraag naar schadelijke psychoactieve middelen – waartoe ook alcohol wordt gerekend – onder jongeren inperken.
3. De consequenties en risico's van recreatief druggebruik moeten wetenschappelijk worden ingeschat. Het maatschappelijk werk en de gezondheidszorg moeten toepasselijke antwoorden vinden. Wij moeten meer te weten komen over de gevaren van druggebruik op lange termijn.
4. Om de individuele risico's en die voor de volksgezondheid te verminderen, moeten realistische maatregelen in uitgaansgelegenheden gericht zijn op het geven van voorlichting met een persoonlijk tintje, die met bewijzen gestaafd en evenwichtig is, met name over de eventuele schade aan de gezondheid op lange termijn. Pogingen om de beschikbaarheid van drugs te controleren zijn niet geschikt om risico's te reduceren.
5. De veiligheid in recreatieve settings is een vraagstuk dat bij wet geregeld moet worden en voor de organisatie van dergelijke settings verplicht moet worden gesteld. Richtsnoeren voor „safe-clubbing” verschaffen de meest belovende en politiek haalbare maatregelen voor het reduceren van acute risico's.
6. De EU en de individuele lidstaten moeten doorgaan met intensieve samenwerking en informatie-uitwisseling, waarbij het EWDD nauw betrokken moet zijn, om de aandacht duidelijk te houden op dit belangrijke vraagstuk — en zodoende tot realistische en doelmatige oplossingen te komen.

Belangrijkste bronnen

[1] Shapiro, Harry (1999), *Waiting for the man: the story of drugs and popular music*, Helter Skelter Publishing, Londen.

[2] EWDD Jaarverslagen, 2001 en 2002.

[3] Ramsay, M. et al. (2001), *Drug misuse declared in 2000: results from the British crime survey research study*, Home Office Research Study, vol. 224, Development and Statistics Directorate.

[4] Calafat, A. et al. (1999), *Night life in Europe and recreative drug use*, Sonar 98 Irefrea, Spanje.

[5] Calafat, A. et al. (2001), *Risk and control in the recreational drug culture*, Sonar Project Irefrea, Spanje.

[6] Bellis, M. et al. (2000), *Ibiza uncovered: changes in substance use and sexual behaviour amongst young people visiting an international nightlife resort*, International Journal of Drug Policy, vol. 11, blz. 235-244.

[7] Solowij, N., Hall, W. en Lee, N. (1992), *Recreational MDMA use in Sydney: a profile of „ecstasy” users and their experiences with the drug*, British Journal of Addiction, vol. 87, blz. 116-117.

[8] Council of the European Union, Codrogue 36, 7971/02, BXL, 15 April 2002.

Webinformatie

www.clubhealth.org.uk
(richtsnoeren voor „safe-clubbing”)

www.drug-prevention.de

www.drugcom.de

www.eve-rave.de

www.sindrogas.es

www.clubscene.ie

www.checkyourdrugs.at

[www.emcdda.org/multimedia/
project_report/responses/
pilltesting_report.pdf](http://www.emcdda.org/multimedia/project_report/responses/pilltesting_report.pdf)

Drugs in beeld is een reeks communiqués over drugbeleid die wordt uitgegeven door het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD) in Lissabon. De communiqués worden zesmaal per jaar gepubliceerd in de 11 officiële talen van de Europese Unie en het Noors. Origineel: Engels. Zij kunnen ook worden gedownload van de website van het EWDD (<http://www.emcdda.org>). Reproductie is toegestaan onder vermelding van de bron. Voor gratis abonnementen kunt u zich per e-mail aanmelden (info@emcdda.org). Voor updates van nieuwe producten kunt u zich inschrijven op de homepage.

OFFICIËLE UITGEVER: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

© Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving, 2002

DIRECTEUR: Georges Estievenart

REDACTEUR: Joëlle Vanderauwera, John Wright

AUTEUR: Deborah Olszewski, Gregor Burkhart

BIJDAGEN: Margareta Nilson, Alain Wallon

GRAFISCH ONTWERP: Dutton Merrifield, VK

Printed in Italy